

له بلاو كراوه كانی مائپه ری بههشت

له موعجیزه كانی

سوره تی

وه رگی رانی / زریان سه رچناری

مائپه ری بههشت

ba8.org

مائپه رنکی نیسلامی زانستی په روه رده یی یه و له پیناو بلاو كړدنه وهی نه و نیسلامه یه كه سه نه فی
صانح - پیغه مبه ری خوا (صلی الله علیه وسلم) و هاوه لانی (رضی الله عنهم) له سه ری بوون -
وه سه ر به هیچ گروپ و لایه نیکی حیزبی نیه.

مائپهري بههشت

ئەو كتيب و بابەت و ليكۆئينهوه شهريانه بلاو دهكاتەوه كه دەبنه هۆي:

١. شارەزاکردنی موسولمانان و پهروهردەکردنیان لەسەر ريگا راستەكەي ئيسلام، ئەمەش دەستەبەر دەبێ بە گەرانهوه بۆ پهپهوه رهسەنه كەي ئيسلام، كه بریتی یه له قورئان و سوننهت، به تېگهشتنی پيشين و پيشهوايانی ئوممهت.

٢. پاک کردنهوهی بیروباوهپ و رهوشتی موسولمانان، له دیاردهکانی شیرک و کوفر و تاوان.

٣. پالاولتن و تهصفیه کردنی ئاینی ئيسلام له بیدعه و بۆچونه داهینراوهکان.

٤. وربا کردنهوهی موسولمانان له شوپنهواری خراپی ریوايهته لاواز و ههلبهستراوهکان.

٥. پته و کردنی برایهتی یهکی راستهقیته لهسەر بناغه فراوانه جیگیرهكەي ئيسلام و نههپشتن و كهمکردنهوهی دهمارگیری مهزههبي و حیزبی.

ئامانجمان:

ئاشناکردنی کۆمه‌لگایه له ئيسلامی رهسەن و دروستکردنی تاك و کۆیهتی بۆ تېگهشتن له سه‌رچاوه‌کانی كه بریتین له قورئانی پیروژ و سوننهتی صه‌حیح و ئاشکراکردنی ئەو شتانهی كه نامۆن به ئيسلام و خراونه‌ته نیویهوه به چه‌ندین دهسته‌واژهی ده‌نگ و په‌نگ و نوسراوی له بواره‌کانی بیروباوهپ و رهوشت و ئاکار و پهروه‌رده و زانست و پزیشکی و گه‌شەي کۆمه‌لایه‌تی.

خودایه داوات ئی ده‌کەین دامه‌زوامان بکهیت ، وته‌وفیقمان بدهیت بۆ هه‌ر کار وگوفتاریکی جوان وچاک به‌و شیوه‌یه‌یی که‌خۆت لێی رازیت.

ستافی مائپهري بههشت

هه‌روه‌ها ئایه‌تی سییه‌میش ﴿إِنَّكَ شَانُكَ هُوَ الْأَبْتَرُ﴾ له (١٠) پیت
پیکهاتوو ه بئ دوباره‌بوه‌کان: (ا- ن- ش- ک- ه- و- ل- ب- ت- ر).

وه ئه‌و پیتانه‌ی که ته‌نهایه‌ک جار به‌کارهاتوون له سوره‌ته‌که‌دا وه
دوباره‌نه‌بونه‌ته‌وه بریتین له (١٠) پیت: (ع- ط- ی- ث- ف- ص- ح- ش- ه- ت).

ئایا ئه‌م ورده‌کاریه به پیکه‌وت بووه؟ ئایا پیغه‌مبه‌رمان (ﷺ) نه‌خوینده‌وار
نه‌بوو؟!

ئێستاش پونی ده‌که‌ینه‌وه که چۆن ئه‌م سوره‌ته به‌شیکی زۆری پێزمانی
عه‌ره‌بی له خو گرتوو ه:

با ورد بینه‌وه له راناوه‌کان (الضَّمَائِرُ): له پێزمانی عه‌ره‌بیدا پاناوی
زۆرمان هه‌یه، به‌لام ئایا جیگه‌ی سه‌رسوپمان نییه ئه‌م سوره‌ته کورته که
ته‌نها (١٠) وشه‌یه هه‌موو ئه‌و راناوانه‌ی له خو گرتبیت؟
زمانه‌وانه‌کان راناویان دابه‌شکردوو ه له چه‌ند لایه‌نیکه‌وه:

به‌گویره‌ی دیار و نادیار (الظهور والإستار): جیاوازی ده‌که‌ن له نێوان
پاناوه‌دیاره‌کان و پاناوه‌نادیاره‌کان، له سوره‌تی که‌وسه‌ردا هه‌ر دوو جوهره‌که‌ی
تیدا‌یه:

پاناوی نادیار له فرمانی داخوایدا (ضمیر مستتر فی فعل الأمر) نمونه‌که‌ی (إِنْحَرْ).
که پاناوی نادیار تئیدا (أَنْتَ) یه.

وه پاناوی دیار (ضمیر ظاهر) له فرمانی (أَعْطَيْتَكَ)، پاناوه دیاره‌که
(كَ) یه یه.

به‌گویره‌ی لکاو وه نه لکاو (الِاتِّصَالُ وَالْإِنْفِصَالُ): جیاوازی ده‌که‌ن له نیوان
پاناوی لکاو وه پاناوی جودا (سه‌ریه‌خۆ) دا، له سوره‌تی که‌وسه‌ردا هه‌ردوو
جووره‌که‌ی تئیدایه:

پاناوی لکاو (مُتَّصِلٌ) وه‌ک (كَ) له فرمانی (أَعْطَيْتَكَ).

پاناوی نه‌لکاو (مُنْفَصِلٌ) وه‌ک (هُوَ) له پسته‌ی (هُوَ الْأَبْتَرُ).

به‌گویره‌ی جیگه‌که‌ی له ئیعراب‌دا (باعتبار المحل الإعراب): هه‌ندی‌ک له پاناوه‌کان
له (محل رفع) دان وه هه‌ندی‌کیان له (محل نصب) دان وه هه‌ندی‌کیان له (محل جر) دان.
له سوره‌تی که‌وسه‌ردا هه‌رسی جووره‌که‌ی تئیدایه:

پاناو له (محل رفع) دا: (نَا) ی (فاعل) بکه‌ر (أَعْطَيْتَكَ).

پاناو له (محل نصب) دا: (كَ) (مفعول) به‌رکار (أَعْطَيْتَكَ).

پاناو له (محل جر) دا: (كَ) مجرور (لِرَبِّكَ).

به‌گویره‌ ژماره: واته پاناوی تاک و پاناوی کو (الضمیر المفرد و ضمیر الجمع). له
سوره‌تی که‌وسه‌ردا پاناوی تاک هه‌یه (كَ)، وه پاناوی کو هه‌یه (نَا).

به‌گویره‌ی كه سه‌كان (الخطاب): كه‌سی یه‌كه‌م و كه‌سی دووه‌م و كه‌سی سییهم (المتكلم و المخاطب و الغائب) له سوره‌تي كه‌وسه‌ردا هه‌رسی جوړه‌كه‌ی تیدایه:

پاناوی كه‌سی یه‌كه‌م (المتكلم) نمونه (نا).

پاناوی كه‌سی دووه‌م (المخاطب) نمونه (ك).

پاناوی كه‌سی سییهم (الغائب) نمونه (هو).

با ورد بینه‌وه له فرمانه‌كان (الأفعال):

له سوره‌تي كه‌وسه‌ردا ته‌نهما (٣) فرمانان هه‌یه (أَعْطَى) و (صَلَّى) و (نَحَرَ).

به‌لام چه‌ندین جوړی فرمانیان پیکه‌یناوه:

فرمانی ته‌واو (الأفعال الصحيحة) نمونه (نَحَرَ).

فرمانی ناتا‌ه‌واو (الأفعال المعتلة) نمونه (صَلَّى).

فرمانی بۆزیاد نه‌کراو (الأفعال المجردة) نمونه (نَحَرَ).

فرمانی بۆزیادکراو (الأفعال المزيدة) نمونه (أَعْطَى).

فرمانه بۆزیادکراوه‌کانیش پیکدین به‌زیادکردنی پیت وه‌ك (أَعْطَى) یان به

دوپات کردنه‌وه (تضعيف) وه‌ك (صَلَّى).

به‌گویره‌ی تیپه‌رو تیپه‌ره‌په‌ر (اللزوم والتعدي):

فرمانی (صَلَّى) پیده‌چیت فرمانیکي تیپه‌ره‌پیت (تحتل اللزوم).

فرمانی (نَحَرَ) تیپه‌ره بۆ سه‌ر یه‌ك به‌رکار (تتعدي إلى مفعول واحد).

فرمانی (أَعْطَى) تیپه‌ره بۆ سه‌ر زیاتر له به‌رکاریک (تتعدي إلى أكثر من مفعول).

با ورد بینه‌وه له ناوه‌کان (الأسماء):

تیبینی ده‌کریت له‌م سوره‌ته‌دا ری‌ک‌خ‌س‌ت‌نی‌کی جوان هه‌یه له نیوان

ئاماژه‌کردن بۆ زاتی الله ﷻ، وه ئاماژه‌کردن بۆ پی‌غه‌م‌به‌رمان (ﷺ):

له (۳) جی‌گا‌دا ئاماژه‌کراوه به الله ﷻ:

(نا) ی ل‌کا‌و به (إِنَّ) ه‌وه (إِنَّا).

(نا) ی ل‌کا‌و به (أَعْطَى) ه (أَعْطَيْتَكَ).

وه ووشه‌ی (رَب) له (لِرَبِّكَ).

ده‌بینین یه‌که‌میان له (محل‌النصب) دایه، دووه‌میان له (محل‌الرفع) دایه وه

سی‌یه‌میان (مَجْرُور) ه.

وه له (۳) جی‌گه‌ش‌دا ئاماژه‌کراوه به پی‌غه‌م‌به‌رمان (ﷺ):

(ك) له (أَعْطَيْتَكَ) دا.

(ك) له (لِرَبِّكَ) دا.

(ك) له (شَانَعَكَ) دا.

ئه گهر حساب بۆ پاناوی نادیار بکهین (الضمیر المستتر) له (صَلِّ) و (وَأَنْحَرْ) دا،
ئهوا (۳) حاله تی ئیعرابیمان دهست ده که ویت:

یه که م: پاناوی (ك)، (في محل نصب) له (أَعْطَيْتَكَ) دا.

دووم: پاناوی نادیار (أنت)، (في محل الرفع) له (فَصَلِّ) دا.

سییه م: پاناوه که مان (ك) (في محل الجر) له (لِرَبِّكَ) دا.

ته ماشای ریک که وتنی حاله ته ئیعرابه کانیان بکه له گه سیانه که ی
سه ره وه دا، که ناماژهن بۆ الله ﷻ.

با ورد بنه وه له رسته کان (الجمال):

یه که م (إِنَّا أَعْطَيْتَكَ الْكُوثَرَ) رسته یه کی گوزاره یه (جملة خبرية).

وه (فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ) رسته یه کی پیکهاته یه (جملة إنشائية).

وه سوره ته که (۲) شیوازی تیدا یه (فَصَلِّ لِرَبِّكَ) رسته یه کی فرمانیه (جملة فعلية).

وه (إِنَّكَ شَانِعُكَ هُوَ الْأَبْتَرُ) رسته یه کی ناوویه (جملة اسمية).

وه (۲) جوړیشی تیدا یه (فَصَلِّ لِرَبِّكَ) رسته ی سادیه (جملة بسيطة).

وه (إِنَّكَ شَانِعُكَ هُوَ الْأَبْتَرُ) رسته ی ناویته (جملة مركبة).

هه‌روه‌ها (۲) شیوه‌ی له‌خۆ‌گرتووه، پسته‌ی ساده مه‌به‌ستمان له‌وه‌یه‌ که یه‌ک ئیسنادی هه‌بیته، وه پسته‌ی موره‌که‌ب ئه‌وه‌یه که چه‌ند ئیسنادی‌کی هه‌بیته، له پسته‌ی (إِنَّكَ شَانِكَ هُوَ الْأَبْتَرُ) دوو ئیسناد هه‌یه (شَانِكَ) موسند ئیله‌یه‌ی (مبتدأ إسم إن) وه (هُوَ الْأَبْتَرُ) موسند ئیله‌یه‌ی (حَیْر) ه.

به‌لام ئه‌م موسند ئیله‌یه‌یه‌ش خۆی پسته‌یه‌کی سه‌ربه‌خۆیه‌و ئیسنادی‌کی تریشی تیدایه که (هُوَ الْأَبْتَرُ) له بۆ پاناوی (هُوَ).

عبد الله ی کوری الحسین ی بغدادی ناسراو به (أَبُو الْبَقَاءِ الْغُبَّارِي) کۆچکردوی سالی (٦١٦ ک) (به‌ره‌حمه‌ت بیته) له کتیبی (التبیین فی إعراب القرآن) ده‌لیته: ("هُوَ" مُبْتَدَأٌ أَوْ توكید أَوْ فصل).

که‌واته پسته‌ی (إِنَّكَ شَانِكَ هُوَ الْأَبْتَرُ) له لایه‌که‌وه پسته‌یه‌کی ساده‌یه (جملة بسيطة) وه له‌لایه‌نیکی تره‌وه پسته‌یه‌کی لی‌کدراوه (جملة مركبة).

ده‌باردی په‌یوه‌ندی نیوان پسته‌کان (العلاقة بين الجمل):

سوره‌ته‌که دوو په‌یوه‌ندی له‌خۆ‌گرتووه (الوصل والفصل)، لکاندن و بچراندن. واته بچران له نیوان پسته‌ی (وَأَنْحَرَّ) وه ئه‌و پسته‌یه‌ی که له‌دوای دیت (إِنَّكَ شَانِكَ).

وه لکاندن پسته‌ی (وَأَنْحَرَّ) وه ئه‌و پسته‌یه که له پێشیدا‌یه (فَصَلِّ لِرَبِّكَ).

ئەم ھەموو وردەكارىيە لە سورەتییكدايە كە ووشەكانى بە پەنجەى دەست دەژمێردرێن، ئەمەش تەنھا موعجیزە زمانەوانیە زانراوەكانی، بەلام ئەوھى كە ھیشتا شاردراوھى ئەوا زیاتر و زیاترن...^(۱).

۱ لە بلاو كراوھى (زانست) ژمارە (۲۰۱۹ و ۲۰) ی سالی (۲۰۱۱) دا بلاو كراوھتەوھ.